

Великденъ, затова ви прощавамъ. Да разберете доброто. . . Седнете тукъ при мене и слушайте! . . . И азъ бѣхъ дете. . . Тогава бѣше още турско. . . Баща ми бѣше доста богатъ търговецъ и често ходѣше по чужбина — по Анадола. . . Дълги месеци оставахме съ мама и баба сами въ кѣщи. Азъ учехъ. Бѣше нѣкой денъ преди Великденъ, цѣла вечеръ нѣщо татко се спрѣмаше, а мама тихо плачеше. На утрото, още по тъмно, татко ме събуди, прегърна ме и ме цѣлуна по челото. . . Азъ се заплакахъ, защото видѣхъ сълзи въ очитѣ на татко, за пръвъ пѣтъ. . . „Цане“, задавено ми рече той, „ти ми си едничѣкъ синъ“. . . (Дѣдо Цане разчувствуванъ, изважда червена кърпа изъ пазвата си и бърше насълзенитѣ си очи) — „Азъ тоя пѣтъ не отивамъ по търговия, а по друга работа. . . Дано Богъ е на помощ! . . . Тогава по-друго ще бѣде. . . Цане, ти ми си. . . ако мене ме нѣма, ти трѣбва да се грижишъ за дома! На ти това ковчеже, ти много се радваше, кога го донесохъ отъ Анадола. . . На тебе го оставямъ, да скѣтвашъ въ него все що можешъ, да спастрашъ. . .“ Азъ тогава не разбрахъ какво искаше да каже баща ми, ама нѣщо ми се присви на гърлото и заплакахъ съ гласъ. . .

Моньо (съчувствено) — Мама ми е казвала, че и татко, кога заминалъ за война, цѣлуналъ ме и се заплакалъ. . .

Дѣдо Цане (изтрива сълзитѣ си) — Каза ни сбогомъ, замина и не се върна. . . И той умрѣ за свободата на България. Това ковчеже азъ запазихъ цѣли 70 години и все презъ тази дупчица пуцахъ, кога по парица, кога по две, докле отъ събраното можахъ, като отраснахъ, да си изградя тази кѣщица и си купя нѣкоя нивица. Сега въ него останаха само споменитѣ. . . (Отваря ковчежето и изважда отъ него една картинка, кръстче, иконка украсена съ седефъ и една стара мѣнистена кисийка, които и показва) — Тукъ сѣ малкото парички, които вие искахте да ограбите. . . За какво искате да крадете? За събора ли?

Пенчо (виновно) — Да.

Дѣдо Цане — Богъ ме прати, за да ви спася отъ този голѣмъ грѣхъ. . . Пенчо, отъ днесъ това ковчеже е вече твое. Въ него ще пестишъ левче по левче. . . Тия нѣща ги запази за споменъ отъ баба, отъ дѣдо. . . (Въздъхва, прибира кисийката въ пазвата си и става) — Азъ ви прощавамъ и никому не ще кажа това, що сте се опитали да сторите, но и вие ми обещаите, че никога нѣма да помислите да вземате нѣщо чуждо!

Пенчо (цѣлува рѣка на дѣда си) — Дѣдо! Нѣма никога вече. . .

Моньо — И азъ, дѣдо Цане, обещавамъ, никога, никога!

Боньо — И азъ нѣма. . .

Дѣдо Цане (въздиша съ облекчение) — Хайде сега съ мене, елате да ви вода на събора. Тамъ ще ви купя и на тримата по нѣщо. На Моньо и Боньо ще подаря и по едно такова ковчеже. . .

Пенчо (прибира нѣщата въ ковчежето) — Дѣдо, пакъ ще го туря въ раклата. Азъ не искамъ нищо да ми купувашъ. . .

Дѣдо Цане (изважда отъ кисийката една монета и я слага презъ дупчицата въ ковчежето) — Ето на, да бѣде благословено началото! А на васъ, Моньо и Боньо, какво да ви купя? (Гледа ги изпитателно).

Моньо (свѣнливо) — Само по едно ковчеже!

(Завеса).

К. Сагаевъ